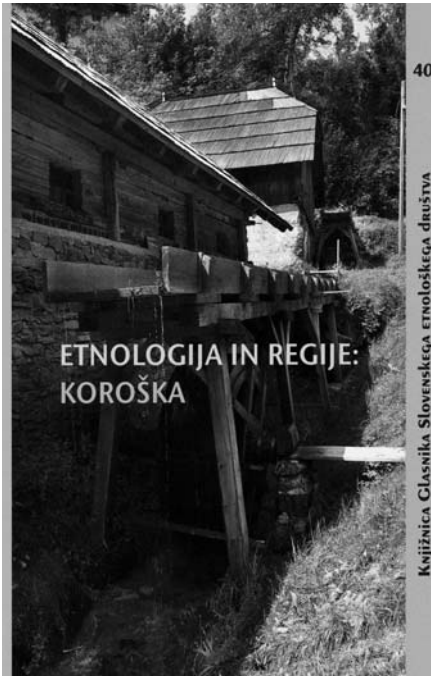

KARLA ODER IN ANJA SEREC HODŽAR (ur.): *Etnologija in regije: Koroška: Zbornik znanstvenih in strokovnih člankov*; Slovensko etnološko društvo (Knjižnica Glasnika Slovenskega etnološkega društva; 40), Ljubljana 2007, 207 str.

Kot štirideseti je v Knjižnici Glasnika Slovenskega etnološkega društva leta 2007 izšel zbornik znanstvenih in strokovnih člankov *Etnologija in regije: Koroška*. 207 strani obsegajoči zbornik sta uredili Karla Oder in Anja Serec Hodžar s pomočjo uredniškega odbora, ki sta ga poleg omenjenih sestavljali še Brigita Rajšter Rapuc in Breda Čebulj Sajko. Zbornik prinaša prispevke z drugega posveta o etnologiji in regijah, ki sta ga oktobra 2006 organizirala Koroški pokrajinski muzej na Ravnah na Koroškem in Slovensko etnološko društvo, da bi aktualizirala društveno delo in spodbudila etnologue k sooblikovanju regionalnih meja.

V zbornik je, poleg uvodnih misli Breda Čebulj Sajko in predgovora urednic, vključenih 17 prispevkov, ki so razdeljeni na štiri tematske sklope. Prvi sklop, *Koroška*, obsega pet prispevkov. S prvim, naslovljenim *Koroška, moj dom*, je Sandra Burja iz Osnovne šole Neznanih talcev Dravograd zmagala na literarnem natečaju, na katerem so sodelovali osmošolci iz Koroške. Ivan

Plevnik iz Regionalne razvojne agencije za Koroško je v prispevku *Razvojne prioritete koroške razvojne regije v novem regionalnem razvojnem programu 2007–2013* predstavil stanje in razvojna prizadevanja koroških občin na področju regionalnega razvoja v primerjavi z drugimi slovenskimi regijami. Na kratko je povzel analizo stanja na področju gospodarstva, turizma, človeških virov, okolja, prostora in komunalne infrastrukture ter kmetijstva, gozdarstva in podeželja. Analiza je bila podlaga za razvojno vizijo regije in ključne strateške cilje do leta 2013. Marija Lah iz Turistične pisarne v Slovenj Gradcu je v prispevku *Koroška – barvitost dolin* predstavila znamenitosti in zgodovinske mejnike Koroške. Učiteljica slovenskega jezika Margareta Jukič je v *Domoznanskih odstiranjih v Biografskem leksikonu občine Prevalje* avtoric Marije Suhodolčan Dolenc in Margarete Jukič predstavila pomen leksikona za spoznavanje zgodovinskega, gospodarskega in družbenega življenja v občini; ta se razkriva prek biografij ljudi, pomembnih za razvoj ali prepoznavnost občine. Janez Bogataj pa je v prispevku *Razstava domačih in umetnostnih obrti v Slovenj Gradcu in razvoj rokodelskih dejavnosti na Koroškem* analiziral izpolnjevanje ciljev razstave, vključenost etnološke vede ter kvalitativne in kvantitativne vplive razstave na Koroško.

V drugi sklop, ki je posvečen zasebnim zbirkam zbirateljev, sta uvrščena dva prispevka. Tita Porenta je na podlagi rezultatov projekta SED Evidentiranje oziroma terenska topografija etnoloških in sorodnih zbirk, ki se hranijo zunaj pristojnih muzejev na slovenskem etničnem ozemlju analizirala stanje po območjih, ki jih pokrivajo v projektu sodelujoči muzeji, in nakazala vizije zasebnega zbirateljstva na Slovenskem. Brigita Rajšter je podrobneje prikazala etnološke zasebne zbirke na Koroškem, ki so jih popisali za SED.

V tretji sklop, *Kulturna dediščina in tu-*

rizem, so vključeni štiri prispevki, od kateri se dva nanašata na Koroško in dva na kraja v drugih slovenskih regijah. Tadej Pungartnik je na primeru *Podzemlja Pece – turističnega rudnika in muzeja v Mežici* prikazal pomen rudarske dediščine v turistični ponudbi in inovativne rešitve za njeno promocijo. Brigita Rajšter je predstavila *Cesto mošta* kot turistični »produkt«: dediščino, ki je predstavljena na tej tematski turistični poti, učinke poti in njeno kulinarčno ponudbo. Natalija Planinc iz piranskega društva Anbot je v prispevku *Kulturna dediščina in turizem* predstavila prizadevanje svojega društva za promocijo prezrte lokalne kulturne dediščine na Dnevih evropske kulturne dediščine v Piranu in analizirala sodelovanje različnih akterjev (strokovnjaki, institucije, domačini, gostinski in turistični delavci ipd.) pri organizaciji in izpeljavi prireditev. Polona Rigler Grm pa je v prispevku *Muzejska trgovina Ribnica – promocija dediščine* analizirala, kako ribniški muzej (tudi prek muzejske trgovine) tržno komunicira z domačini in s turisti in kakšne so neizkoriščene priložnosti promocije dediščine v kraju.

V zadnjem, najobširnejšem sklopu, *Kulturna dediščina kot identiteta regije*, je šest prispevkov, od katerih pa se le eden nanaša na Koroško. To je prispevek Karle Oder z naslovom *Kulturna dediščina Koroške – njen pomen za regijo*. V njem avtorica predstavi zgodovinski razvoj Koroške pokrajine, vpliv obmejnosti, razvoj industrije in tehniško dediščino, ki zavzema osrednje mesto med spomeniki in v muzejskih zbirkah in spodbuja razvoj kulturnega turizma na Koroškem. Breda Čebulj Sajko obravnava življenje avstralskih Slovencev v luči njihove etnične in regionalne pripadnosti. Manifestacijo etnične in regionalne identitete med pripadniki različnih generacij obravnava skozi pripovedi priseljencev in na treh ravneh – na individualni, med slovenskimi izseljenci in v širši avstralski družbi. Mojca Tercej Otorepec v

* Saša Poljak Istenič, univ. dipl. etnol. in kult. antrop., asistentka – mlada raziskovalka, Inštitut za slovensko narodopisje ZRC SAZU, 1000 Ljubljana, Novi trg 5/II. E-naslov: sasa.poljak@zrc-sazu.si.

prispevku Učno-sprehajalna pot Rača: primer povezovanja regionalnih identitet v pomenu naravne in kulturne dediščine na območju Moravske doline obravnava naravne vrednote in kulturno dediščino kot mikroregionalne identitete določene prostora in kot možnosti za nadaljnji razvoj območja. Alenka Černelič Krošelj je obravnavala Dolenjsko in Posavje kot »Deželo cvička« in predstavila vpogled v sooblikovanje regionalne identitete na podlagi regionalnega »produkta« – vina. Poleg zgodovine pridelovanja, prodaje in promocije cvička je predstavila tudi »nove 'cvičkove tradicije'«. Adela Ramovš je na primeru revitalizacije Ravbarjevega gradu v Mengšu – katere cilj sta ohranjanje in oživljanje nepremične kulturne dediščine ter vzpostavitev poslovno-kulturnega središča, ki temelji na doživljanju

kulturne dediščine astronoma Ferdinanda Avgušтина Hallersteina, odraščajočega v tem dvorcu – razpravljala o objektih kulturne dediščine kot povezovalnih elementih na lokalni, regionalni in nacionalni ravni. Zbornik zaključuje Zvezda Delak Koželj s prispevkom Etnologija, varstvo dediščine in regionalni razvoj: možnosti in priložnosti etnologije v regionalnem razvoju. Gre za splošen prispevek o vlogi etnologije pri ohranjanju kulturne dediščine, razvoju območij in prostorskem načrtovanju.

Kot je opredeljeno že v podnaslovu, zbornik torej prinaša (bolj ali manj) strokovne in znanstvene članke ter celo enega literarnega. Razkriva tako značilnosti Koroške kot splošnejše preglede oziroma primere uporabe dediščine v turizmu in za vzbujanje občutka pripadnosti določene

ni regiji (čeprav bi želeli, da bi avtorji, ki niso obravnavali Koroške, svoje ugotovitve navezali na podobne pojave v omenjeni regiji in tako morda pripomogli k osvetlitvi vidikov, ki jih domačini vidijo drugače). Zagotovo je etnologija s tem zbornikom dobila dokaj celovito predstavitev ene od slovenskih regij. Vtis kvarele pomanjkljiv jezikovni pregled.

Po osvetlitvi brežiško-posavske in koroške regije zdaj torej čakamo že tretji zbornik iz cikla etnologija in regionalni razvoj, ki bo posvečen Ljubljani. Z njimi Slovensko etnološko društvo popularizira svoje delo, hkrati pa dokazuje vsestranskost etnologov in etnologinj, povečuje zavedanje o pomembnosti etnološke vede in opozarja na njeno uporabnost pri razvoju gospodarskih panog in geografskih območij.

MARUŠKA MARKOVČIČ IN TADEJA PRIMOŽIČ (ur.): Na podeželju: etnološke raziskave na območju vzhodnega dela Mestne občine Ljubljana; Mestna občina Ljubljana, Oddelek za gospodarske dejavnosti in turizem, Služba za kmetijstvo in upravne zadeve in Zavod za razvoj podeželja Ciza, Ljubljana 2006, 302 str.

Obsežna monografija o podeželju na vzhodnem delu Mestne občine Ljubljana je leta 2006 izšla kot rezultat večletnih terenskih raziskav, ki so med letoma 2002 in 2005 potekale v sodelovanju z Oddelkom za etnologijo in kulturno antropologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Je etnografski zapis današnjega stanja dediščine v najširšem pogledu in zajema področja snovne in delno nesnovne dediščine večini Ljubljancev manj znanega agrarnega zaledja. Prav v tem je »bistveni del Mestne občine Ljubljana«, v uvodniku piše Gorazd Maslo, načelnik Oddelka za gospodarske dejavnosti.

V knjigi so predstavljeni kraji oziroma območja doline Besnice, Janč in Lipoglav, ki poosebljajo, poleg drugih, vzhodni del zelenega zaledja Ljubljane. Mestna občina Ljubljana, Oddelek za gospodarske dejavnosti, turizem in razvoj podeželja je že pred letom 2002 na to območje

vpeljala nekaj kmetijskih sadnih poti. Med Ljubljancev so znane predvsem Sadne poti – Jagodna, Borovničeva in Kostanjeva pot. Te so razvijali v okviru CRPOV projekta (celostnega razvoja podeželja in obnovo vasi), ki je temeljil predvsem na kmetijskih pridelkih in njihovi prodaji. Med dogodki, povezanimi z omenjenimi dejavnostmi, izstopata še danes dobro obiskani Jagodna in Kostanjeva nedelja na Jančah.

Z zaposlitvijo etnologa – ta raziskuje zgodovino načinov življenja ljudi – na področju razvoja podeželja na Oddelku za gospodarske dejavnosti Mestne občine Ljubljana (v nadaljevanju MOL) se je šele pokazalo, da so za nadaljnji razvoj podeželja in temelj za nove razvojne usmeritve ključnega pomena prav etnološke raziskave. Prav zato, ker predstavi delo etnologa v instituciji, v kateri etnologi do sedaj niso delovali, je knjiga še toliko bolj pomembna. Pomemben pri-

* Mojca Tercej Otorepec, univ. dipl. etnol. in soc. kulture, višja konservatorica, Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, OE Kranj, 4000 Kranj, Tomšičeva 44. E-naslov: otorepec.mojca@siol.net